

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ

№ 36 от 20.12.2022 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 20.12.2022 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Александър Кашъмов
Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Даниела Тренчева
Диляна Илиева
Илия Вълков
Ирина Недева

изслуша доклад по жалба с вх. № 09-039/2022 г. на С.А-А, директор на болнично заведение във В., срещу публикация в електронното издание на *Капитал* от 11 ноември 2022 г., озаглавена „Как се краде от лекарствата за деца и тежко болни“.

Жалба с вх. № 09-039/2022 твърди нарушение на Етичния кодекс на българските медии от страна на *Капитал*.

I. ПРОЦЕДУРА

1. Жалба с вх. № 09-039/2022 г. се отнася до нарушение на Етичния кодекс на българските медии, осъществено чрез следната публикация: „Как се краде от лекарствата за деца и тежко болни“.

2. Жалбата е допустима. Подадена е в срок.

3. Представено е становище, подписано от авторката Д.Н., редактор Здравеопазване в *Капитал*.

II. ЖАЛБА

Жалбата е от проф. С.А.-А., директор на болнично заведение в гр. В. В началото на жалбата се посочва, че *Капитал* е публикувал статия, в която се изнася „информация“ от „някакъв“ доклад, която е „тенденциозна и невярно представена“. Чрез публикуването авторът Д.Н. предизвиква усещане за тревога, злополука и безпокойство за целия персонал на лечебното заведение“. „Считаме, че разпротраняването на неверни твърдения, обективирани в

статията, са проява на неетично и непрофесионално отношение на Д.Н. към разглежданата от нея чувствителна ситуация с изключително вредни последици, се казва в жалбата.“

Представена е справка за закупени лекарства и мнения на лица от сектора на медицината и здравеопазването в подкрепа на болничното заведение, което е споменато в статията.

Искането е КЖЕ да постанови нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

Сочи се, че „твърденията във въпросната статия, отразяваща *апокрифния доклад*, са едностранчиви и тенденциозни“. Няма конкретно посочване на разпоредби от Етичния кодекс, които са нарушени според жалбоподателя, но става дума за точност и работа с източници.

1.1.1 Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

1.3.2 Предпочитаме да използваме идентифицирани източници пред анонимните, чиято честност и надеждност не може да се прецени от обществото.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Получено е становище от ответната страна. Становището е подписано от Д.Н., автор, редактор Здравеопазване в *Капитал*. В становището се посочва, че жалбоподателят не се е обърнал към редакцията, не е искал право на отговор и не е предоставил факти, опровергавачи изнесените в публикацията. Освен това се изяснява, че статията не е насочена срещу конкретно болнично заведение, а има принципен характер, като две болнични заведения са споменати инцидентно. И двете след публикацията са се обърнали към институциите и медиите, без да се свържат с редакцията за изясняване на данните и източниците. В становището се казва още, че като редактор в съответния сектор авторът системно работи по въпроси, свързани с лекарствената политика, и я отразява добросъвестно и на базата на документи. Ако изнесеното за определени факти в сектор Здравеопазване е притеснително за лекарите, вината не е на журналистиката, се казва в становището; публикацията само добросъвестно отразява фактите.

V. ФАКТИ

В статията от 11 ноември 2022 г. се казва, че *в държавните болници има и множество покупки под прага на обществените поръчки и такива, които въобще не минават през търг. Едно такова проучване на покупки без търг или конкурс е проведено от Националния съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти. То е за това на колко високи цени болниците са купували неразрешени за употреба в България лекарства, които обаче имат регистрация в други европейски страни, и обхваща периода от 2019 до 2022 г. Това е вероятната причина за отстраняването на проф. И. Г., председател на съвета, извършил проверката. Два независими*

един от друг източници на "Капитал" от фармацевтичния сектор, които не пожелаха имената им да се споменават, смятат, че причината за уволнението е точно този доклад, в който се доказват злоупотреби от страна на болници и техни доставчици.

Публикацията е изготвена на основата на доклада, като по отделни въпроси авторът споменава за *независими източници от фармацевтичния сектор*, чиято анонимност е запазена. Цитира се и проф. И. Г., който към момента на изготвянето на доклада е председател на Националния съвет по цените и реимбурсиране на лекарствените средства.

VI. МОТИВИ

КЖЕ обсъди дали е нарушение по отношение на принципите *точност и работа с източници*.

На първо място КЖЕ констатира, че става дума за *проблеми от обществен интерес* – опазване на общественото здраве и в частност – законосъобразно разходване на публичен ресурс за здравеопазване. В последните две-три години това е първостепенен въпрос и за българското общество, а и в глобален план. Логично е проблемът да е в центъра на вниманието на качествената журналистика, която трябва да е първа преграда срещу разхищения и корупция. Публикацията съдържа и конкретни препоръки – напр. да се изготвят конкретни указания до болничните заведения по темата на публикацията – „с които да се изсветли процесът“.

На второ място КЖЕ обсъди спазването на етичните стандарти, в частност точността и използваните източници, при отразяването на темата. Упражняването на свободата на изразяване е обусловено от „задължения и отговорности“ на медиите. Според практиката на Европейския съд за правата на човека гаранциите, предоставени от член 10 ЕКПЧ (защита на свободата на изразяване) на журналистите във връзка с публикации по въпроси от обществен интерес, са при условие че журналистите действат добросъвестно, за да предоставят надеждна и прецизна информация *в съответствие с етиката на журналистиката* (виж решение *Fressoz and Roire*)¹. В решението *Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom* Съдът подчертава, че „член 10 ЕКПЧ не гарантира напълно неограничена свобода на изразяване пред пресата, дори по отношение на отразяване в пресата на въпроси, пораждащи сериозно обществено безпокойство. Когато упражнява правото си на свобода на изразяване, пресата трябва да действа по начин, съответстващ на нейните задължения и отговорности. [...] Защитата, предоставена от член 10 на журналистите, е при условие, че те действат добросъвестно, за да предоставят точна и надеждна информация в съответствие с *отговорната журналистика*“.²

Обсъжданата публикация е посветена именно на *въпроси, пораждащи сериозно обществено безпокойство*, като се коментира „създадената от държавата система за закупуване на лекарства“, без да се засяга нито „целия персонал“ на конкретно лечебно заведение, нито лекарското съсловие, нито конкретни частни лица.

¹ *Fressoz and Roire v. France* [GC], no. 29183/95, § 54, ECHR 1999-I

² *Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom* (1 and 2), nos. 3002/03 and 23676/03, § 42, ECHR 2009

На трето място, КЖЕ обсъди т.нар. от жалбоподателя *апокрифен източник*, „информация“ от някакъв „доклад“. Комисията установи, че става дума за доклад на Националния съвет по цените и реимбурсирането на лекарствените средства, който е създаден на основание чл. 258 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина. Съветът е колегиален орган със статус на държавна комисия, чийто състав се определя от правителството и който, освен другото, осъществява контрол върху продажбата на лекарствените средства в определени случаи. Става ясно, че цитираният доклад не е публичен източник, но има институционален характер, възложен е от министъра на здравеопазването, изготвен е от компетентен орган в рамките на контролните му функции и съдържа заключения и препоръки за подобряване на работата в сектора.

Капитал проявява интерес към доклада и успява да го получи, като отразява в публикацията основни положения от него. За изясняване на определени факти са цитирани допълнително бившия председател на Националния съвет по цените проф. И. Г. и неназовани източници от фармацевтичния сектор. Правото да се ползват неназовани източници по преценка на редакцията е едно от съществените права на журналистите. Запазването на анонимността на източниците се допуска и от Етичния кодекс на българските медии.

Комисията няма задължение, нито капацитет да проверява истинността на данните в публикацията, но от гледна точка на изискванията за работа с източници, не констатира нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

Споменатите в публикацията болнични заведения не са искали право на отговор.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

Намира жалба с вх. № 09-032/2022 г. за неоснователна по т. 1.1.1. и т. 1.3.2. от Етичния кодекс на българските медии.

Съгласно Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

*Изпълнителен директор на
Фондация НСЖЕ :*

Ева Петрова